

WaterLIJN

4 Waterliniemuseum: Yin en Yang op Fort Vechten

6 De Plofsluis moest eerst worden getest

7 Nieuwe internationale projecten in de Linie

© Christiaan Krouwels

Ambitiekaart voor de lange termijn

Het Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie heeft in opdracht van de Liniecommissie een ambitiekaart opgesteld. Deze ambitiekaart is een aanvulling op de gebiedskaarten, die het resultaat waren van workshops met de enveloppencommissies. Daar waar de gebiedskaarten met name projecten weergeven die in de enveloppen worden uitgevoerd, is de ambitiekaart vooral een kaart met ambities en wensbeelden van Linie als geheel en op lange termijn. Het doel van deze Ambitiekaart is tweeledig.

Als eerste biedt de kaart aanknopingspunten voor het vormgeven van ruimtelijke veranderingen die in het gebied van de Waterlinie plaatsvinden, zoals de verbreding van de A27 bij Utrecht. Ten tweede geeft de kaart een overzicht van projecten die in de loop van de tijd ontwikkeld kunnen worden om de landschappelijke samenhang van de Linie te versterken, zoals de aanleg van voetpaden en vaarroutes. ●

De ambitiekaart is te downloaden via www.hollandsewaterlinie.nl/bibliotheek (zoek op ambitiekaart)

Forten kunnen energieleverancier worden

De Waterlinie als klimaatlinie

Hoe krijgen we de Nieuwe Hollandse Waterlinie duurzamer? Hunnen we de Linie inzetten tegen onze 'nieuwe' vijand klimaatverandering? En hoe moeten we de steeds hoger wordende gas- en elektriciteitsrekeningen van de forten verlagen? Dat waren enkele vragen die centraal stonden tijdens de informatiebijeenkomst 'Duurzame Forten' van 6 maart.

De bijeenkomst werd bezocht door meer dan vijftig belangstellenden, en een zestal bedrijven was aanwezig om hun producten en expertise aan de man te brengen. Diverse thema's op het gebied van duurzame energie en watergebruik werden besproken en deskundigen en gebruikers deelden praktische tips en ervaringen.

Nieuwe vijand

Een bijzondere presentatie werd gegeven door RO&AD Architecten. Ro Koster en Ad Kil van het bureau waren gevraagd de resultaten van het ontwerpatelier Klimaatfort, dat eind 2011 over dit onderwerp is gehouden, vorm te geven. Ad Kil: 'De Linie kan heel goed een functie krijgen in het bestrijden van de nieuwe vijand klimaatverandering. Als je op elk fort een geothermische centrale zou bouwen, die elektriciteit en warmte produceert, kun je dat berei-

vervolg op pag. 2

Vervolg pag. 1

ken. De warmte en elektriciteit kunnen worden benut voor nabijgelegen huizen en kassen. Toevallig heeft een geothermische bron van gemiddelde grootte precies de omvang van de buitenste kring van de Kringenwet, dus dat sluit symbolisch mooi aan.'

Slow food

RO&AD architecten zag tal van toepassingsmogelijkheden voor de met behulp van geothermie opgewekte warmte en elektriciteit. 'Denk bijvoorbeeld aan rond de forten van de Waterlinie gekweekt groente en fruit, slow food van de Waterlinie, zeg maar. De warmte kan ook worden gebruikt voor voorzieningen die op de forten worden gebouwd, zoals een hotel met een thermenbad, een tropisch zwemparadijs of een bejaardentehuis. Of denk aan de mogelijkheid om de grachten rond de forten te verwarmen, waardoor bezoekers er heerlijk kunnen zwemmen. Ook kunnen binnen de kringen van de Kringenwet houten huizen worden gebouwd, een heel nieuwe vorm van stedenbouw.'

Probleem bij dit alles zijn wel de kosten van een geothermiecentrale, die veertig miljoen euro bedragen. 'Dat is inderdaad veel geld, maar je kunt die energie heel goed gebruiken, en je krijgt er wel een nieuwe identiteit voor de Waterlinie voor terug,' aldus Ad Kil.

Visionair

Het idee dat RO&AD heeft geschetst is een visionair model. Niet alles hoeft meteen overall te worden uitgevoerd. Er kan worden begonnen met de onderdelen waar nu ruimte, geld en draagvlak voor is. Het gebied kan zo verder groeien tot een echte klimaatlinie. Het Projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Natuur en Milieufederatie Utrecht bekijken de komende tijd, met de hulp van studenten en stakeholders van de Linie, welke onderdelen van het plan realistisch en uitvoerbaar zijn. ●

Het verslag van de bijeenkomst van 6 maart is te downloaden via www.hollandsewaterlinie.nl

DAUWTRAPPEN VOOR DRINKWATER

Op Hemelvaartsdag 17 mei 2012 kunnen lopers zich inzetten voor waterprojecten van stichting Edukans. Het traject van 15 kilometer (of de helft daarvan) tussen Fort Altena en Slot Loevestein mag wandelend of hardlopend meerdere keren worden afgelegd. Loop heen en weer naar Loevestein en laat zien dat je bent voor eerlijke verdeling van water in de wereld. De route terug voert langs het splinternieuwe Waterliniepad. De start is zoals het hoort bij dauwtrappen bij zonsopgang om 5.44 uur. www.waterdragen.nl

PUBLIEKSOPENING WERK AAN HET SPOEL

9 en 10 juni is het openingsfeest van het hernieuwde Werk aan het Spoel. Het fort is twee dagen lang een ontmoetingsplek; een proeftuin waarin amateurs en het publiek met theatermakers, beeldend kunstenaars, dansers, musici en verhalenvertellers aan de slag gaan met de verbeelding van de Nederlandse Canon met daarin een prominente plaats voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. www.werkaanhetspoel.nl

START FORTENSEIZOEN OP 20 EN 21 APRIL

Op zaterdag 20 en zondag 21 april 2012 is de start van het Fortenseizoen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De meeste vleermuizen zijn dan wakker en vliegen uit. Maar zijn echt alle vleermuizen uitgevlogen of is er eentje blijven hangen? Ga op zoek naar de gouden vleermuis en neem deel aan een van de vele activiteiten: abseilen op Pampus, vleermuisvaartochten in Naarden, kindertheater, opening van Fort Altena en Bakkerskil en rondleidingen op forten die normaal gesproken niet toegankelijk zijn. Bekijk het volledige programma: (vanaf 1 april 2012) www.nieuwehollandsewaterlinie.nl

© Raimond Reijmers

WATERSCHILD MUIDEN

Vanaf april 2012 kunnen bezoekers van het Muiderslot kennis maken met de geschiedenis van het Muiderslot in relatie tot het water. De Nieuwe Hollandse Waterlinie speelt hierin uiteraard een belangrijke rol. Begin april is de opening van het paviljoen Waterschild. Dit grotendeels verzonken gebouw is een tentoonstellings- en ontvangstruimte. Het dak ziet er uit als een schild dat gedeeltelijk is opgetild. Twee entreegangen voeren de bezoeker naar het hart onder het schild. Een indrukwekkend watergordijn aan de onderzijde van beide afdelingen stelt de bezoeker voor de keuze: ervaar ik water als vriend of vijand? ●

NIEUWE HUISSTIJLPAGINA

De Nieuwe Hollandse Waterlinie treedt graag met een consistent gezicht naar buiten. Het is een uitdaging om van de Nieuwe Hollandse Waterlinie een sterke verschijning te maken. Daarom is sinds kort op de website hollandsewaterlinie.nl een huisstijlpagina te vinden. Deze huisstijlpagina is bedoeld voor iedereen betrokken bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dit kunnen zijn: provincies, gemeenten, ondernemers in het gebied en forteneigenaren. Op de pagina staan onder andere de Waterliniekleuren, het lettertype, de logo's en QR-codes. ● www.hollandsewaterlinie.nl/huisstijl

Nieuw adres

Begin 2012 is het Projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie verhuisd. Het nieuwe bezoekadres is: St. Jacobsstraat 200 3511 BT Utrecht. Het postadres blijft onveranderd: Postbus 406 3500 AK Utrecht (030) 239 90 20 info@hollandsewaterlinie.nl

IN MEMORIAM FRED KLEIAN

Wij waren diep geraakt toen we hoorden van zijn plotseling overlijden in Suriname. Fred was een zeer gewaardeerde oud-collega die zich met grote gedrevenheid voluit inzette voor het werk van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Juist in de pionierfase van de Waterlinie heeft hij veel werk verzet. Typend was de bijzondere manier waarmee hij als de eerste secretaris van het Kwaliteitsteam vele zaken in gang wist te zetten: eigenzinnig, steeds betrokken en mensgericht. Tijdens zijn pensionering ging het Liniewerk eigenlijk gewoon door met zijn bestuursfunctie voor Fort Asperen. Bedankt Fred, voor je collegialiteit en al het werk dat je voor de Linie deed. Wij wensen Herman heel veel sterkte toe met de verwerking van dit grote verlies. Namens alle collega's van het projectbureau NHW, het Kwaliteitsteam en de Liniecommissie. ●

KUNSTFORT ASPEREN IN DE STEIGERS

Bij Fort Asperen is de hele winter hard doorgewerkt aan de restauratie van de bomvrije toren en de verbouwing van de naastgelegen Taveerne. Omdat het fort in de wintermaanden het domein is van de vleermuizen, focust de aannemer zich nog tot mei op de buitenkant en het uithakken van de vroegere omloop bovenop het fort. Daarbij kwam een trap tevoorschijn waarvan het bestaan onbekend was. Ook het werk aan de Taveerne naast de toren verloopt voorspoedig. Omdat het bestemmingsplan van deze voormalige artillerieloods geen ruimte laat voor extra bebouwing, heeft ont-

© Matthijs Cremers

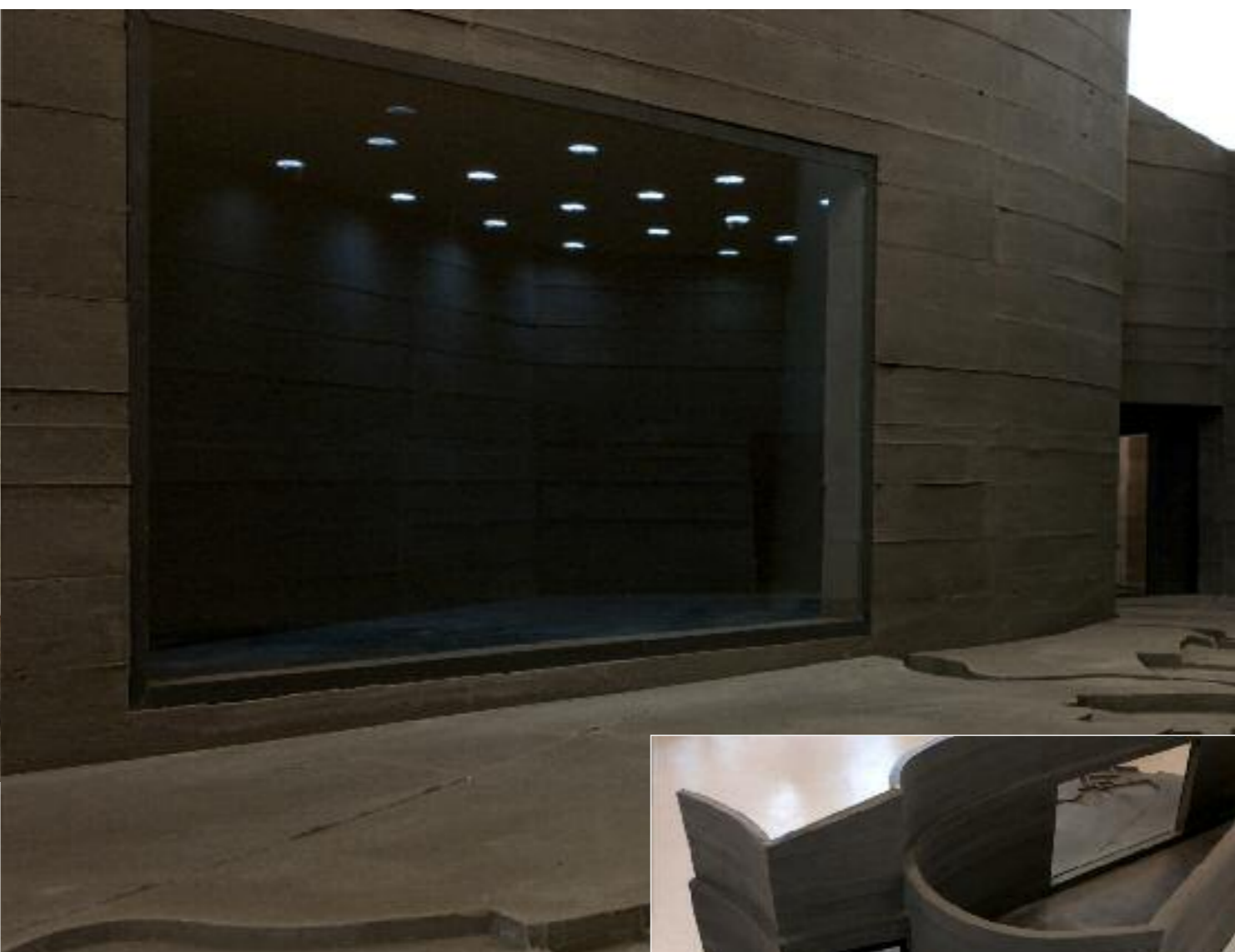
werp bureau SLA (www.bureau-sla.nl) gekozen voor een onderkeldering van het gebouw. Vanuit de kelder van het oorspronkelijke gebouw komt er nieuwbouw in het midden van de loods omhoog. De 'vernieuwbouwde' Taveerne wordt in april 2012 opgeleverd. ●

De vorderingen zijn te volgen via www.kunstfortasperen.nl/weblogs.

Op Fort Vechten begint binnenkort de bouw van het nieuwe landelijke Waterliniemuseum. Architect Anne Holtrop maakte het ontwerp. 'De grens tussen natuur en architectuur is niet precies te trekken.'

© Christiaan Krouwels

'HET LANDSCHAP IS EEN MAL VOOR HET LINIEMUSEUM'

Yin en Yang op Fort Vechten

Goede architectuur heeft een relatie met het omliggende landschap, meent Anne Holtrop. 'Dat vind ik interessant aan deze opgave. Een ontwerp moet niet op zichzelf staan, maar passen in zijn omgeving. Dat heb ik met mijn plan voor het Waterliniemuseum willen benadrukken, zelfs nog meer dan oorspronkelijk de bedoeling was. En blijkbaar heb ik met dat verhaal weten te overtuigen, want mijn plan is uitgekozen.'

De jonge architect Anne Holtrop is de ontwerper van het nieuwe Nationale Waterliniemuseum in Fort Vechten, dat een cultureel, recreatief en educatief centrum moet worden voor bezoekers uit binnen- en buitenland. Het ontwerp werd gekozen uit vier uitgewerkte plannen, maakte de Utrechtse gedeputeerde Mariëtte Pennarts begin oktober 2011 bekend. De jury sprak van een gedurfd, onorthodox ontwerp dat in het bestaande landschap tot rust komt. Voor de bouw van het centrum is 3,5 miljoen euro beschikbaar. Met de bouw wordt in de loop van 2012 begonnen.

Beloopbare maquette

Het nieuwe Waterliniemuseum ligt grotendeels onder de grond, en is daar tegelijkertijd onlosmakelijk mee verbonden, licht Anne Holtrop toe tijdens een gesprek op het fort. 'Het landschap is als het ware een mal voor het ontwerp,' zegt hij. 'De grens tussen natuur en architectuur is niet precies te trekken.'

Om duidelijk te maken wat hij bedoelt, pakt de architect er een kaart van het fort bij. Het museum komt achter de grote bomvrije kazerne in het fortbastion te liggen, en is deels open, precies op de plek waar een beloopbare maquette van de Waterlinie komt te liggen van wel vijftig meter lang, die daadwerkelijk onder water kan worden gezet. Maar de hoogtelijnen van de grondwerken bovenop het fortbastion worden verder niet aangetast, en ook de voetpaden die er inmiddels zijn ontstaan blijven gehandhaafd. Het verzonken Waterliniemuseum is straks dus van boven te zien als een integraal onderdeel van het landschap.

Hoewel de plafonds van het nieuwe Liniencentrum straks de hoogtelijnen volgen, en in hoogte dus variëren van vier tot zes meter, heb je straks als bezoeker niet het gevoel onder de grond te zijn, vervolgt Anne Holtrop. 'Dat komt door de grote ramen aan de patio. Die patio is de kern van het plan. De maquette ligt daar niet voor niets, en de bezoekers kunnen zelf de sluisen opendraaien waarmee de Waterlinie onder water wordt gezet. Het gaat in totaal om 25.000 liter, dus iets van de kracht van de Linie komt daarmee wel tot uitdrukking.'

Donkerbruin beton

Het ontwerp van Anne Holtrop wordt uitgevoerd in donkerbruin beton. 'Een aardse kleur, die mooi aansluit bij het groen

© studio Anne Holtrop

van het landschap. Somber? Nee, dat denk ik niet. Eerder krachtig en voelbaar, wat nog wordt benadrukt doordat het beton in lagen wordt gestort, die zichtbaar van elkaar gescheiden blijven, zoals je ook wel bij opgravingen ziet. De stortlagen blijven afleesbaar, en de geschiedenis van de bouw daarmee dus ook.'

Opmerkelijk aan het ontwerp is bovendien de positionering ten opzichte van de kazerne: de expositieruimte is als het ware gekanteld, waardoor de kazerne slechts op één punt wordt geraakt; juist op dat punt komt de entree van het museum. 'Dat vond ik mooier dan een saaie rechthoek die precies op de gevel aansluit,' verduidelijkt de ontwerper. 'En ook voor die keuze was bij de jury waardering, heb ik begrepen, hoewel het niet aansluit bij de oorspronkelijke opgave.' ●

De tand des tijds

Het ontwerp voor het Nationale Waterliniemuseum op Fort Vechten is onderdeel van een groter masterplan voor het fort, waarvoor architectenbureau Rapp + Rapp verantwoordelijk is. In het masterplan wordt niet het hele fort teruggebracht naar de oorspronkelijke toestand, maar slechts één strook van negentig meter breed, die over het hele verdedigingswerk loopt. 'Zo laat je zien hoe het vroeger is geweest, en in de rest van het fort maak je duidelijk wat de tand des tijds heeft teweeg gebracht,' zegt Ytje Feddes hierover, de voorzitter van het Kwaliteitsteam Nieuwe Hollandse Waterlinie. Met de bouw van het Nationale Waterliniemuseum wordt medio 2012 begonnen en de officiële opening van het fort in zijn nieuwe functie staat gepland voor begin 2014. Voor de bouw van het museum is €3,5 miljoen beschikbaar.

SIMPELE OPLOSSING MOEST EERST WORDEN GETEST

De plofsluis als proef

Het was een opmerkelijk schaalmodel: de in 1935 vervaardigde proefopstelling van de Plofsluis, die het Amsterdam-Rijnkanaal moest afsluiten als de Waterlinie in werking werd gesteld. Conclusie van de proef: de buitenste bakken, gevuld met steen, moesten het eerst worden gelegeerd, anders werkte het niet.

Het is een van de meest opmerkelijke objecten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie: de Plofsluis. Gebouwd om het Amsterdam-Rijnkanaal ten zuiden van de stad Utrecht te kunnen afsluiten bij inundatie, is het kunstwerk waarschijnlijk zelfs uniek in de wereld.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat het even duurde voordat het plan voor de Plofsluis werd bedacht. Het probleem was van meet af aan duidelijk: de aanleg van het Amsterdam-Rijnkanaal, noodzakelijk voor de groeiende scheepvaart tussen Amsterdam en het Ruhrgebied, zou de werking van de Waterlinie teniet doen. Het kanaal liep immers dwars door het Liniegebied, en op die manier zou het te inunderen gebied direct weer leeglopen.

Er moest dus een oplossing worden gevonden door de ingenieurs van Rijkswaterstaat, onder leiding van de latere NSB-leider Anton Mussert. Een aantal ideeën passeerden de revue, waaronder zware sluisdeuren van beton, die indien nodig in het kanaal konden zakken. Al spoedig bleek echter dat dat niet zou werken als er ter plekke een obstakel zou zijn, bijvoorbeeld een gezonken schip.

Doeltreffend

Uiteindelijk kwam ingenieur Constant Lambrechtsen met het even simpele als doeltreffende idee om een bak met zand en puin boven het kanaal aan te brengen, dat in geval van nood in het water kon

worden gestort. Het definitieve ontwerp had uiteraard nog de nodige voeten in de aarde. Uiteindelijk werd gekozen voor een betonnen bak met vijf smalle compartimenten in de lengterichting, waarin ruimte was voor in totaal 9100 kubieke meter zand en 8700 kubieke meter 'stortsteen'. Een proefopstelling van Rijkswaterstaat maakte in 1935 duidelijk dat de volgorde van het openen van de compartimenten van groot belang was.

Uit experimenten met een schaalmodel (1:10) bleek dat bij het gelijktijdig openen van alle compartimenten een te lage dam ontstond. Na langdurig onderzoek bleek de volgorde 1-5-4-2-3 ideaal, waarbij de buitenste bakken, gevuld met steen, het eerst werden gelegeerd, en de middelste bakken met zand pas daarna. Daardoor ontstond een dam die 2,5 meter boven het wateroppervlak uitstak. Hoe een en ander daarna zou moeten worden opgeruimd, was van later zorg.

1942 voltooid

Toen deze conclusies waren getrokken, kon de bouw van de Plofsluis in 1937 beginnen. Maar bij de Duitse inval in de meidagen van 1940 was het gevaarte nog niet af. Onder leiding van de bezetter werd het project in 1942 alsnog voltooid. Daarna bleek de Plofsluis eigenlijk vooral een hindernis voor de scheepvaart. Toen begin jaren tachtig het Amsterdam-Rijnkanaal – het drukst bevaren kanaal ter wereld – moest worden verbreed, bleek slopen van de Plofsluis echter te duur. De oplossing was eenvoudig: het nieuwe kanaal werd eromheen gegraven. De functie van de Plofsluis kwam daarmee definitief te vervallen, maar als een geheimzinnig reliëf uit verleden staat-ie er nu nog steeds. ●

© Provincie Utrecht

NIEUWE INTERNATIONALE PROJECTEN IN DE LINIE

'We gaan de antwoorden vinden'

Het jaar 2012 is goed begonnen voor het Projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie: er zijn enkele nieuwe Europese projecten goedgekeurd, waardoor er de komende drie jaar weer financiering en kennis beschikbaar is voor de uitvoeringspraktijk.

Een van die projecten is het kennisproject AT Fort, vertelt Peter Ros van het Projectbureau. 'Met tien andere fortorganisaties in Europa gaan we kennis uitwisselen over zaken als restauratietechnieken, vleermuizen, klimaatbeheersing en marketing. Dit is een vervolg op een eerder door het Projectbureau georganiseerd congres in 2009, waarbij niet voor alle kennisvragen een antwoord werd gevonden. We hopen zo antwoorden te genereren op vragen waar we in de uitvoering tegenaan lopen.'

Het project duurt drie jaar. 'In het eerste jaar maken alle betrokken partijen een analyse met hun eigen onderzoeksvragen en inventariseren we welke kennis we al in huis hebben. Aan de hand van die vragen wordt in het tweede jaar onderzocht over welke onderwerpen we echt kennis willen uitwisselen, en dat koppelen we aan een aantal uitwisselingsbezoeken. In het derde jaar trekken we de conclusies, passen deze toe op uitvoeringsprojecten en komen met aanbevelingen. Het Projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie voert tevens het management ('leadpartner') van het gehele project AT Fort en kan op die manier het project inhoudelijk beter sturen.'

Probleemjongeren

Een tweede internationaal project is SHARE (Safeguarding Heritage And Rural Economies), een programma dat zich richt op het beheer van de Waterlinie door niet-professionals, zoals vrijwilligers, scholieren, boeren, zorgpatiënten en probleemjongeren.

Peter Ros: 'Hoe kunnen we ons erfgoed met beperkte publieke en private middelen behouden, en daarbij wel aan hoge kwaliteitsnormen voldoen? Dat is de centrale vraag van dit programma. Nu de overheid zich terugtrekt, wordt anders gefinancierde inzet vanuit de samenleving onmisbaar. Maar om dit potentieel goed te kunnen benutten, is er nog wel werk aan de winkel. Er is vaak aarzeling om vrijwilligers in te zetten, omdat men vreest dat het eindresultaat onvoldoende professioneel is, terwijl op lokaal niveau de coördinatie ontbreekt en de activiteiten vaak een ad-hoc karakter hebben.' Daar iets aan veranderen, dát is het doel van SHARE. 'We doen dit samen met Europese partners, maar streven vooral naar een verbetering van de situatie in de Linie zelf. We willen ons niet alleen richten op de forten en de andere grote objecten, maar ook op de kleine, niet-exploiteerbare onderdelen zoals bunkers, sluisen, dijken, en inundatievelden. Dat zijn juist de zaken die de Linie tot één beleefbaar geheel maken. Wij zien in dat verband een kans in het professionaliseren van kleinschalige initiatieven en in het instellen van bijvoorbeeld een 'Liniewacht' van niet-professionals. De kosten zitten 'm vooral in een aantal pilots en het oprichten en opbouwen van zo'n Liniewacht, en SHARE biedt daar de mogelijkheid voor.' Tot slot is er een kleiner project onder de naam Apache, aldus Peter Ros. 'In dat project onderzoeken we een aantal best practices uit eerdere Europese programma's, niet alleen van de Waterlinie overigens, maar ook van andere partijen. Wij trekken daar conclusies uit die van nut kunnen zijn voor volgende Interreg-projecten. Dat project staat wat meer los

van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, maar we zijn er niettemin trots op dat we het mogen doen. Blijkbaar is er waardering over de manier waarop we de afgelopen jaren Europese plannen hebben ingevuld. Nu is het zaak om de verwachtingen voor de komende projecten ook weer waar te maken, maar ik ben ervan overtuigd dat dat lukt. We hebben er genoeg ervaring voor.' ●

© Chris Will

Het bunkerbeest is te bezichtigen op een van de groepsschuilplaatsen nabij Fort Asperen. De bunker ligt aan de Langendijk, op honderd meter rechts van het fort. Voor meer informatie: www.jorisbaudoin.nl

Een bunkerbeest bij Fort Asperen

Het bunkerbeest, wordt-ie genoemd, en hij ziet er met zijn lengte van 1 meter 30 en zijn gewicht van 150 kilo behoorlijk indrukwekkend uit. Het grijze betonnen monster is een creatie van lokale kunstenaar Joris Baudoin, en is ontworpen samen met een groot aantal schoolkinderen, vertelt hij. 'We hebben in het kader van een educatieproject een aantal basisscholen bezocht en de kinderen een klein bunkerbeest laten kleien. De mooiste ontwerpen heb ik samengevoegd tot het definitieve ontwerp, dat ik vervolgens ben gaan uitvoeren.'

Aan het plaatsen van het uiteindelijke kunstwerk kwam veel passen en meten te pas. 'Het beest hangt aan een bunker, je kunt bedenken dat-ie de bunker beschermt of dat-ie naar binnen kruipt. Dat laat ik graag in het midden. Het ophangen moet natuurlijk secuur en veilig gebeuren. Ik benutte daarvoor een van de

ijzeren haken, die vroeger werden gebruikt om takken aan de bunker te bevestigen voor camouflage. Dat moet heel precies gebeuren, dat begrijp je, want anders valt hij eraf.' Een week na de officiële installatie van het bunkerbeest vonden voorbijgangers het kunstwerk zwaar beschadigd in een sloot. 'De groepsschuilplaats waar het beest toen hing, was toegankelijk via een oprit naar een nabijgelegen woning. Het is op een plumpe manier verwijderd, en ik heb er hard aan gewerkt om het weer in de oude staat te krijgen. Nu is het bunkerbeest opgehangen aan een andere groepsschuilplaats, waar hij ook te bezichtigen is. Iedereen is tevreden, dus ik ook.' ●

© Christiaan Krouwels